-371-

Συμπολῖται!

Ἐλέχθη πολλάκις ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, ὅτι οἱ ἐξ Ἐπτανήσυυ ριζοσπάσται δὲν ὑπῆρξαν εὐτυχεῖς ἄνθρωποι· καὶ ἄν τις κρίνη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τὸ ἔργον αὐτῶν, εἶναι ἴσως ἀδύνατον, ἐξετάζων τοῦτο ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς προόδου, νὰ μὴ θεωρήση ὡς ἀνωφελῆ τὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον μετὰ τοσαύτης αὐταπαρνήσεως ἐκίνησαν καὶ διεξήγαγον καὶ νὰ μὴ θρηνήση πρὸ τῶν στερήσεων καὶ τῶν θυσιῶν, τὰς ὁποίας κατὰ τὸ διάστημα αὐτοῦ μετὰ προθυμίας ὑπέστησαν οἱ ἐκ τοῦ τόπου ἡμῶν ἐρασταὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰδέας.

Ἀλλ' ἡ ἀποτυχία εἶναι, ὡς φαίνεται, τὸ πεπρωμένον πάντων ἐκείνων, ὅσοι ἐπὶ τῆς ἀστάτου ταύτης σφαίρας ἔρχονται μὲ τὴν καρδίαν σταθερὰν καὶ τὴν φύσιν ὀργῶσαν εἰς τὸ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πάντων ἐκείνων, ὅσοι ἀφιεροῦνται καὶ ἐργάζονται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μεγάλων ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ πρὸς καταπολέμησιν τῶν κακῶν τῆς ἀνθρωπότητος τάσεων. Ῥίψατε πρὸς στιγμὴν τὰ βλέμματα εἰς τὰ πέριξ καὶ παρατηρήσατε τὰ γενόμενα καὶ τὰ ἐν τῷ γίγνεσθαι· ὁ Σωκράτης ἔπιε τὸ κώνειον τῆς Ἑλλάδος—ὁ Χριστὸς ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τῆς Ἰουδαίας—ὁ Βολταῖρος ἀπέθανε σχεδὸν ἐξόριστος καὶ ἐκ τῆς τέφρας τῶν πολυκρότων ἀγώνων του, ἀνέκυψε πάνοπλος μετ' ὀλίγον ὁ Κορσικανὸς Καῖσαρ, ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πατάγου τῶν σπασμωδικῶν του κινήσεων ἀνεκήρυξεν ὡς ὑπερτάτας καὶ ἀπαραβάτους τῆς διοικήσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν νεωτέρων ἀνθρώπων ἀρχὰς τὴν βίαν καὶ τὸ αὐθαίρετον· τὰ μετὰ ταῦτα εἶναι ἔτι χειρότερα. Εὐτυχῶς ὅμως τὸ θάρρος τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐν τῷ κόσμῳ δὲν κατέπεσε καὶ ἡ μάχη μεταξὺ τῆς κακίας καὶ τῆς ἀρετῆς ἐξακολουθεῖ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἀσχάλλων ἐκ τοῦ θεάματος τῆς σήμερον καὶ δυνάμενος νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου συμφέροντος τὴν χεῖρά του ἢ τὴν εὐχήν του καλεῖται νὰ λάβῃ τὸ μέρος του, νὰ παλαίσῃ ὡς στρατιώτης, νὰ συγκινηθῇ ὡς φιλελεύθερος.

Ἀλλὰ καὶ ὁ εὑρίσκων τὸ ἔργον τῶν ἑπτανησίων ῥιζοσπαστῶν ἀτελὲς καὶ ὁ τάν[illegible] εἶναι

ἀδύνατον ἐρχόμενοι πρὸ τῶν ἔργων τῶν νὰ μὴ θαυμάσωσι τὸ ἔκτακτον κάλλος τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ φρονήματος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τὸ ὕψος.

Ἐκ τῶν διαφόρων σκηνῶν τοῦ κατὰ τῆς προστασίας ἀγῶνος τῶν ἑπτανησίων, αἵτινες ἅπασαι κινοῦσι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐνίοτε τὸν θαυμασμὸν καὶ καταδεικνύουσι τῶν ἀγωνιζομένων τὴν τόλμην καὶ τὴν εὐστάθειαν, μίαν καὶ μόνην [illegible] θέτω τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνώπιόν σου, τὴν σκηνὴν ἥτις ἐν τῇ ἱστορίᾳ φέρει τὸ ὄνομα τοῦ [illegible] τοῦ Σταυροῦ ».

Ἡ ἡμέρα τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1848, καθ' ἣν ὁ πόθος τῶν Κεφαλλήνων προέκειτο νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τοῦ στόματος τῶν ὅπλων, [illegible] ἀνατείλῃ ἐν Ἀργοστολίῳ. Τὰ σκότη τῆς νυκτός, τὰ ὁποῖα ἐκάλυπτον μέχρι τοῦδε τὰ σχέδια καὶ τὰ ὄνειρα τῶν εὐαρίθμων συνωμοτῶν, [illegible] νὰ διαλυθῶσιν εἰς τὸν ὁρίζοντα. Τὰ πάντα σιγῶσιν ἐν τῇ πόλει. Μία καὶ μόνη ψυχὴ φαίνεται ἄγρυπνος καὶ ἡ σκιὰ αὐτὴ ἵσταται παρὰ τὴν [illegible] θύραν μιᾶς οἰκίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχονται μετ' ὀλίγον πέντε ὁπλοφόροι ἄνδρες [illegible] τὸν ἄλλον βαδίζοντες.

Τίς εἶναι ἡ σκιὰ αὕτη ἡ φέρουσα [illegible] ὡραίου γυναικός, ἥτις εἰς τὸ θέαμα τῶν ἐξερχομένων [illegible] τὰς ἀγκάλας της καὶ [illegible]

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μοι, οἱ ὑπερήφανοι νέοι, οἵτινες ῥίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ δέχονται σιγῶντες τὸν ἀσπασμὸν της;

Ὦ κόρη τοῦ Καίσαρος Μεταξᾶ! τὸ αἷμα τοῦ περιβλέπτου πατρός, τὸ ὁποῖον ῥέει εἰς τὰς φλέβας σου, δὲν σὲ ἀφίνει νὰ καλυφθῇς περισσότερον. Σὲ ἀναγνωρίζω ἐκ τῆς στάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχεις, ἐκ τῶν ἀσπασμῶν, τοὺς ὁποίους ἐμέτρησες, ἐκ τῶν εὐχῶν, μὲ τὰς ὁποίας συνοδεύεις ἕκαστον τῶν πεφιλημένων τέκνων σου. Δόσε ἀκόμη ὡς πολύτιμον ἐφόδιον καὶ νέους μητρικοὺς ἀσπασμοὺς καὶ σπεῦσε, ὦ νέα Σπαρτιάτις, νὰ ἀποσυρθῇς, διότι ἐσήμανε ἡ ὥρα τοῦ μεγάλου καθήκοντος καὶ ὁ ξένος ὁ ἄπληστος πρέπει νὰ φύγῃ ἐξ Ἑπτανήσου.

Ἰδοὺ ὁ Γεώργιος! —Ἰδοὺ ὁ Σταῦρος, ὁ θαλλερός. ὁ δημοφιλέστατος νεανίας, εἰς τὸ ἀέτειον καὶ βλοσυρὸν τοῦ ὁποίου βλέμμα λάμπει ἤδη φαιδρότατον τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐπόθησε διακαῶς ἡ ψυχή του. Ὁ Σταῦρος φαίνεται ἀνυπόμονος νὰ βαδίσῃ· ῥίψε ἐκ νέου τὰ φλέγοντα χείλη σου ἐπὶ τοῦ προσώπου του καὶ εἴσελθε εἰς τὸν ἔρημον οἶκόν σου. Ἰδού! ἡ σημαία τῆς ἀνταρσίας τὸν περιμένει καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἡ ἀγχόνη ἡ Βρεττανική. Ἄνωθεν δὲ τῆς ἀγχόνης ἡ φήμη ἡ μυριόστομος πλέκει ἤδη τὸν στέφανον, τὸν ὁποῖον θὰ καταθέσῃ ἐπὶ τῆς ὡραίας τοῦ ἐπαναστάτου κεφαλῆς. Εὐλογημένα,

ὦ γύναι, τὰ σπλάγχνα, τὰ ὁποῖα ἐξέθρεψαν τοὺς πολυτίμους τούτους βλαστούς!

Χαῖρε, ὦ μῆτερ τοῦ Σταύρου Μεταξᾶ! τὴν στιγμὴν ταύτην προβαίνεις εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ὡς ὑπερτέρα τις ὕπαρξις, ἥτις κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς τὴν καρδίαν τὸ μυστήριον τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀγῶνος καὶ φαίνεσαι λέγουσα πρὸς ἡμᾶς: «θέλετε κράτος; πλάσατε μητέρας ἢ μᾶλλον παύσατε νὰ παραμορφώνετε αὐτάς. Θέλετε πρόοδον; φρουρήσατε τὴν οἰκογένειαν καὶ προφυλάξατε αὐτὴν ἀπὸ τὰ μιάσματα τῆς ἡμέρας. Ἐπανέλθετε εἰς ἀρχαιοτέρας ἡμέρας, καθ' ἃς ἡ δέσποινα τῆς πατρίδος ἡμῶν ἔκλινε περισσότερον ἐπὶ τῶν τέκνων καὶ ὀλιγότερον ἐπὶ τῶν παραθύρων, ἐδουλοῦτο εἰς τὰ παντὸς εἴδους αὐτῆς καθήκοντα καὶ ἠγνόει τὰ ποικιλώνυμα τῶν Εὐρωπαίων μυθιστορήματα».

Ἡ ἀρχαϊκὴ αὕτη σκηνὴ μεταξὺ τῆς μητρὸς Μεταξᾶ ἐπικροτούσης τὸ παράβολον σχέδιον καὶ τῶν πέντε αὐτῆς τέκνων ὑψούντων εὐθαρσῶς τὸν βραχίονα κατὰ πανδυνάμου δυνάστου τῆς μικρᾶς αὐτῶν πατρίδος καὶ περιφρονούντων ἐν ἀταραξίᾳ τοὺς κινδύνους καὶ τὰς συνεπείας τοῦ παρατόλμου κινήματος, ἡ μεγάλη αὕτη σκηνή, ἐκ τῆς ὁποίας μετὰ λύπης ἀποσύρω τὰ βλέμματα, μᾶς διδάσκει ὅτι οἱ λαοὶ οἱ ἔχοντες μητέρας τοιαύτας δύνανται νὰ ἐλπίζωσιν εἰς τὸ μέλλον καὶ νὰ σκέπτωνται ἐνίοτε περὶ μεταρρυθμίσεων

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

σοβαρῶς· οἱ στερούμενοι αὐτῶν εἶναι σ. ..αλα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκομεν καθ' ἑκάστην ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἀγυρτῶν.

Ἡ μήτηρ εἶναι ἡ ἔμπνευσις, ἡ πρόνοια καὶ πολλάκις ἡ ἀξία τοῦ ἀνδρὸς ὅλη—εἶναι ἡ πρώτη καὶ μεγαλειτέρα τῆς δημιουργίας ἠθικὴ δύναμις, ἥτι τίθεται ἄγρυπνος ἐξ ἀρχῆς, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τὴν παρακολουθεῖ μέχρι τοῦ τάφου,—εἶναι βιβλίον, ἀλλὰ βιβλίον ἔμψυχον καὶ θεσπέσιον, τὸ ὁποῖον διδάσκει μὲ μειδιάματα καὶ μορφώνει μὲ ἀσπασμοὺς παρέχον οὕτως ἄφθονον, ἐξαισίαν καὶ ζῶσαν τὴν τροφὴν εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν. Δυστυχὴς ὅστις ἐν τῷ βίῳ του δὲν ἀνέγνωσε τὸ βιβλίον τοῦτο τὸ ἀνεκτίμητον, τὸ ὁποῖον κατέστη σπάνιον καὶ δυσεύρεστον ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.

Ὁ Σταῦρος Μεταξᾶς δὲν ὑπῆρξεν ἐκ τῶν δυστυχῶν τούτων τοῦ βίου. Εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρός του ἐθήλασε τὸ πνεῦμα τὸ εὐγενὲς καὶ φιλοτάσιμον, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔστεργε μετὰ δυσκολίας ἐν τῷ βίῳ του τὰ παρόντα καὶ ἐζήτει πανταχοῦ τὰ βελτίω μετ' ἐπιμονῆς—τὴν λατρείαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πατρίδα, ἥτις τὸν κατέστησε πανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς γῆς προσφιλῆ καὶ περιλάλητον—τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐργασίαν, ἥτις τὸν ἔθεσε πρὸ πολλοῦ ὡς ὁμότιμον μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐν Εὐρώπῃ ἐργατῶν τῶν φώτων καὶ τῆς ἐπιστήμης

—τὴν ἀφοσίωσιν πρὸς τοὺς εὐγενεῖς καὶ τρυφεροὺς τοῦ ἀνθρώπου δεσμούς;—τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὴν κακίαν καὶ τὸν κίνδυνον—τὴν σταθερότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῶν φρονημάτων τὸ ὕψος.

Ὅλα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐκόσμησαν ὡς ἀδάμαντες τὸν βίον τοῦ εὐγενοῦς καὶ ὑπερηφάνου τέκνου τῆς Κεφαλληνίας, καὶ τὰ ὁποῖα φαίνονται νῦν ὡς συντρίμματα ἀρχαίων μεγαλείων ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν, καθιστῶσι λίαν ὀδυνηρὰν τὴν ἀπώλειαν, τὴν ὁποίαν ὑφίσταται σήμερον ἡ πατρὶς ἡμῶν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σταύρου Μεταξᾶ καὶ σχεδὸν ἄχαρι καὶ μονότονον τὸ ἔργον ἐμοῦ, ὅστις παρερχόμενος ἐκ διαλειμμάτων πρὸ τῶν φερέτρων τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν, ὅπως διερμηνεύω τὰ αἰσθήματα καὶ τὸν πόνον τῶν ἁπανταχοῦ Κεφαλλήνων, ῥίπτω ἑκάστοτε εἰς τὸ πρόσωπον τῶν σημερινῶν γενεῶν κραυγὴν ἐσχάτης ὀδύνης καὶ ἀνωφελῆ ἀναθέματα ἀνακράζων.

Εἰς τὸ καλὸν μετὰ τῶν ἄλλων, ἐνάρετε καὶ πολυπόθητε συμπολῖτα!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ-ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.22.Φ14.0005